Anna Alàs i Jové, *mezzosoprano*
—Alexander Fleischer, *piano*

Palau Cambra Lied
Dilluns, 7 de juny de 2021
– 20 h
Petit Palau

En co-producció amb:

Associació Franz Schubert Barcelona

Gobierno de España · Ministerio de Cultura y Deporte · inaem Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música

Centro Nacional de Difusión Musical CNDM

Programa

Anna Alàs i Jové, mezzosoprano
Alexander Fleischer, piano

Manuel Blancafort (1897-1987)
Quatre cançons

Muntanya avall
Capvespre
La mort de Bebros
Aigües de la primavera

Joan Magrané (1988)
Tres poesies de Bartomeu Rosselló-Pòrcel

Pluja en el jardí de l'Ateneu
Inici de campana
Leda

Xavier Montsalvatge (1912-2002)
Cinco canciones negras

Cuba dentro de un piano
Punto de habanera
Chévere
Canción de cuna para dormir a un negrito
Canto negro

Robert Schumann (1810-1856)

Gedichte der Königin Maria Stuart, op. 135

Abschied von Frankreich
Nach der Geburt ihres Sohnes
An die Königin Elisabeth
Abschied von der Welt
Gebet

Stille Tränen, op. 35/10

Der Handschuh, op. 87

Sieben Lieder von Elisabeth Kulmann, op. 104

Mond, meiner Seele Liebling
Viel Glück zur Reise, Schwalben!
Du nennst mich armes Mädchen
Der Zeisig
Reich mir die Hand, o Wolke
Die letzten Blumen starben
Gekämpft hat meine Barke

Durada aproximada del concert: 70 minuts, sense pausa
#clàssics #jovestalents

Comentari

Commou la tarda…

La primera temporada d'aquest cicle entorn de Schumann va començar amb *Frauenliebe und -leben* (Amor i vida de dona) i acabarà amb dues obres inspirades per dones. Per al seu últim cicle, *Gedichte der Königin Maria Stuart,* Schumann va triar cinc poemes colpidors atribuïts a Maria I d'Escòcia, que ens parlen de la seva vida des que deixa casa seva a França, vídua als divuit anys, fins a l'execució, després de dinou anys de captiveri. Uns mesos abans el compositor havia parat atenció als poemes d'una jove poeta desconeguda; les dures circumstàncies de la seva vida el van impressionar tant que va incloure a l'edició de la partitura de *Sieben Lieder von Elisabeth Kulmann* uns textos breus que ens l'expliquen. Podem imaginar el vincle que va establir Schumann, malalt i cansat, amb les paraules de dues dones condemnades a una mort prematura; les seves cançons transmeten una fragilitat commovedora. Entre un cicle i l'altre, *Stille Tränen,* una de les cançons més dolorosament tristes del repertori, i *Der Handschuh,* una balada entorn d'una peculiar escena medieval.

Abans de Schumann, però, escoltarem tres cicles de tres compositors catalans. Manuel Blancafort ens situarà al Noucentisme amb un dels seus primers cicles, *Quatre cançons*. Com el seu amic Frederic Mompou, Blancafort mirava de reduir la música a la seva forma mínima alhora que n'extreia la màxima expressivitat, i així podem sentir-hi el pas tranquil de la vacada que torna a casa a passar l'hivern, l'estatisme d'una posta de sol (que esmentem al títol d'aquest comentari) o l'alegre cantarella de l'aigua durant el desglaç. El cicle següent, *Tres poesies de Bartomeu Rosselló-Pòrcel* de Joan Magrané, suggereix una pregunta: ¿mira cap al Noucentisme, cent anys després? Ens ho hauria de respondre el mateix compositor, però si més no, les cançons comparteixen amb aquella estètica l'elegància i l'aparent simplicitat, i la claredat amb la qual exposa els tres instants reflectits per un altre poeta de vida malauradament breu.

Finalment, una obra ben coneguda pels aficionats, les *Cinco canciones negras* de Xavier Montsalvatge, una obra *antillana* no només pels ritmes que incorpora, sinó pels temes i, en alguns casos, pels poetes. L'obra, articulada entorn de la tendra "Canción de cuna para dormir a un negrito", comença amb les nostàlgiques imatges de Rafael Alberti a "Cuba dentro de un piano" i acaba amb la brillantor de "Canto negro".

Sílvia Pujalte, divulgadora i crítica musical

Biografies

©Michal Novak

Anna Alàs i Jové, mezzosoprano

Va néixer a Terrassa, on va rebre les primeres lliçons de cant. En acabar els estudis de cant a l'ESMUC va entrar a formar part de l'Opera Studio de l'Òpera de Nuremberg; posteriorment va completar el màster en cançó i oratori a la Hochschule für Musik Hanns Eisler de Berlín. Ha guanyat, entre d'altres, el segon premi al Concurs Internacional de Lied de l'Akademie Hugo Wolf de Stuttgart (2010), amb el pianista Alexander Fleischer, i va ser finalista al Concurs de Cançó Richard Strauss (2009). El seu ampli repertori de cançó i concert l'ha portat a actuar a la Philharmonie de Berlín, Opéra National de Bordeus, Heidelberger Frühling, Konzerthaus de Berlín, Palau de la Música Catalana, L'Auditori o Schubertíada a Vilabertran. El seu repertori operístic inclou papers com ara Rosina (*Il barbiere di Siviglia*), Donna Elvira (*Don Giovanni*) o Annio (*La clemenza di Tito*).

Biografies

©Ingo Ruckauer

Alexander Fleischer, piano

És un dels pianistes acompanyants i de cambra més sol·licitats de la seva jove generació. Després dels estudis a la Hochschule für Musik Hanns Eisler de Berlín va estudiar interpretació de lied amb Wolfram Rieger. Ha estat guardonat com a millor pianista al concurs Das Lied de Berlín (2009) i al concurs de l'Hugo Wolf-Akademie de Stuttgart (2010), entre d'altres; tot seguit va debutar a nombroses sales de concerts i festivals europeus, com el Festival de Lucerna, Musikverein de Viena, Festspielhaus Baden-Baden, Philharmonie de Colònia, Festival Heidelberger Frühling, Konzerthaus de Berlin, Festival Internacional de Bergen i Festival RheinVokal. Des del 2011 treballa com a assistent del professor Thomas Quasthoff a la Hochschule für Musik Hanns Eisler i el 2015 va obtenir una plaça com a professor d'interpretació de lied a la Hochschule für Musik de Würzburg.

Palau de la Música Catalana Temporada 2021–2022

Consulta la programació
i reserva el teu abonament
a www.palaumusica.cat

Amb la col·laboració de:

Ajuntament de Barcelona
Institut de Cultura

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

inaem

Celebrem la vida!

Simfonies de Brahms amb
Daniel Harding

Gabetta, Accademia
Nazionale di Santa Cecilia
& Pappano

Joyce DiDonato

Yuja Wang

Orquestra Filharmònica
de La Scala & Chailly

L'enfance du Christ de Berlioz amb
John Eliot Gardiner

Diana Damrau
& Jonas Kaufmann

Radamisto de Händel amb
Philippe Jaroussky
& Il Pomo d'Oro

King Arthur i *The fairy queen* de Purcell amb
Vox Luminis

Leonidas Kavakos
& Orquestra Simfònica
de la Ràdio de Berlín

Philharmonia Orchestra
& Rouvali

Textos

Manuel Blancafort (1897-1987)
Quatre Cançons (1922)

Muntanya avall
Text de Joan Maria Guasch (1878-1961)

La vacada va baixant
poc a poc esquellejant,
que a muntanya apreta el fred
i s'enyora ja el vailet.
Ah!
La vacada va baixant
i el marrec la va empaitant
desteixint una cançó
d'una noia i un pastor.
Ah!
La vacada va baixant
i a muntanya va nevant!

Capvespre
Text de Josep Maria López-Picó (1886-1959)

Commou la tarda, amb fina tremolor,
en el cel clar, un espurneig d'estrella
que recullen els camps com la llavor
a dins del solc que va deixar la rella.
I d'una a l'altra banda del conreu
damunt l'amplada fecundada i blana
fa com una ombra púdica la veu,
que abriga i protegeix, d'una campana.

La mort de Bebros

Text d'Apel·les Mestres (1854-1936)
Traducció d'una cançó popular grega

Vora del Verdari Bebros jeu ferit;
son cavall se'l mira, son cavall li diu:
"Alça't mon bon amo, munta'm i partim;
ja se'n van els altres costejant el riu".
Oh, mon cavall negre, no'ls puc pas seguir,
mes ferides sagnen, dec morir aquí.
Amb tes ferradures de claus d'argent fi,
cava'm una fossa, posa-m'hi al bell mig.
Pren les meves armes que mai s'han rendit.
du-les als meus pares que esperen llur fill.
Porta a ma estimada mon mocador fi,
tan bell punt el rebi plorarà per mi.

Aigües de la primavera

Text de Josep Carner (1884-1970)

Aigües de la primavera
que degoten pels jardins!
posades damunt les branques,
les gotes es tornen brins.
Al cor de la fotja clara
tremolen els cels divins.

La neu ja s'és fosa tota
i baixa torrent endins;
ai fressa de les escumes
que mou el fullam dels pins!
Com ixen les flors novelles!
Com dringuen els dematins!

AI riu de les aigües noves
s'hi han posat tres molins:
"l'un molia or i plata.
L'altre perles i robins,
l'altre l'amor de les dames
per fer encativar els fadrins".

Joan Magrané (1988)

Tres poesies de Bartomeu Rosselló-Pòrcel (2019)

Textos de Bartomeu Rosselló-Pòrcel (1913-1938)

Pluja en el jardí de l'Ateneu

Breus vermellors subtils en llamp.
Cercles menuts de verd i blanc.
Corbes gracioses de l'herbam,
ajupides en el quadrat.

Una pedra, al mig, posa argents
i ploms en lluita.
I damunt tot,
vellut i negre de palmeres
mai no agitades per cap vent.

Inici de campana

Inici de campana
efímer entre els arbres
–fora porta– de tarda.
La pols dels blats apaga
un or trèmul en punxes
blanquinoses de plana.
L'àmbit vincla i perdura
comiats d'enyorances
d'avui mateix. Desvari
de vies solitàries.
Argila i calç. Finestres
de la casa tancada,
quan torno, d'horabaixa,
girant-me adesiara.

Leda

L'aigua rissa un aire fi
–estrofa de blaus, carícia–
i acusa sedes recents,
presó de llunes fingides.

Sobre el cristall, una obaga
divina fressa lasciva.
Ona i plomes en flagell.
Nervi de roses. Enigma.

Marbres de l'instant s'encenen
vora la fuga imprevista.
Pompa, silenci, fatiga.

Corba de blancs i d'espines.
L'escenari entremalia
la procacitat maligna.

Xavier Montsalvatge (1912-2002)
Cinco canciones negras (1945)

Cuba dentro de un piano
Text de Rafael Alberti (1902-1999)

Cuando mi madre llevaba un sorbete de fresa por sombrero
y el humo de los barcos aún era humo de habanero.

Mulata vueltabajera…
Cádiz se adormecía entre fandangos y habaneras
y un lorito al piano quería hacer de tenor.
… dime dónde está la flor que el hombre tanto venera.

Mi tío Antonio volvía con su aire de insurrecto.
La Cabaña y el Príncipe sonaban por los patios del Puerto.
(Ya no brilla la Perla azul del mar de las Antillas.
Ya se apagó, se nos ha muerto.)

Me encontré con la bella Trinidad…
Cuba se había perdido y ahora era verdad.
Era verdad,
no era mentira.
Un cañonero huido llegó cantándolo en guajira.

La Habana ya se perdió.
Tuvo la culpa el dinero…
Calló,
cayó el cañonero.
Pero después, pero ¡ah! después
fue cuando al SÍ
lo hicieron YES.

Punto de habanera

Text de Nèstor Luján (1922-1995)

La niña criolla pasa con su miriñaque blanco.
¡Qué blanco!

¡Hola! Crespón de tu espuma;
¡Marineros, contempladla!
Va mojadita de lunas
que le hacen su piel mulata;
Niña no te quejes,
tan solo por esta tarde.
Quisiera mandar al agua

que no se escape de pronto
de la cárcel de tu falda.
Tu cuerpo encierra esta tarde
rumor de abrirse de dalia.
Niña no te quejes,
tu cuerpo de fruta está
dormido en fresco brocado.

Tu cintura vibra fina
con la nobleza de un látigo,
toda tu piel huele alegre
a limonal y naranjo.
Los marineros te miran
y se te quedan mirando.

La niña criolla pasa con su miriñaque blanco.
¡Qué blanco!

Chévere

Text de Nicolás Guillén (1902-1989)

Chévere del navajazo,
se vuelve él mismo navaja:
pica tajadas de luna,
mas la luna se le acaba;
pica tajadas de sombra,
mas la sombra se le acaba;
pica tajadas de canto,
mas el canto se le acaba;
y entonces pica que pica
carne de su negra mala.

Canción de cuna para dormir a un negrito

Text de Ildefonso Pereda Valdés (1899-1996)

Ninghe, ninghe, ninghe,
tan chiquitito,
el negrito
que no quiere dormir.

Cabeza de coco,
grano de café,
con lindas motitas,
con ojos grandotes
como dos ventanas
que miran al mar.

Cierra los ojitos,
negrito asustado;
el mandinga blanco
te puede comer.
¡Ya no eres esclavo!

Y si duermes mucho,
el señor de casa
promete comprar
traje con botones
para ser un ‘groom’.

Ninghe, ninghe, ninghe,
duérmete, negrito,
cabeza de coco,
grano de café.

Canto negro

Text de Nicolás Guillén (1902-1989)

¡Yambambó, yambambé!
Repica el congo solongo,
repica el negro bien negro.
congo solongo del Songo
baila yambó sobre un pie.

Mamatomba,
serembé cuserembá,
El negro canta y se ajuma.
el negro se ajuma y canta.
el negro canta y se va.

Acuemem e serembó
aé,
yambó
aé.

Tamba, tamba, tamba, tamba,
tamba del negro que tumba,
tamba del negro, caramba,
caramba, que el negro tumba,
¡Yambá, yambó, yambambé!

Robert Schumann (1810-1856)

Gedichte der Königin Maria Stuart, op. 135 (1852)

Text de Gisbert Freiherr von Vincke (1813-1892)

Traducció d'uns textos atribuïts a Maria I d'Escòcia (1542-1587)

Abschied von Frankreich

Ich zieh dahin!
Ade, mein fröhlich Frankenland,
Wo ich die liebste Heimat fand,
Du meiner Kindheit Pflegerin!
Ade, du Land, du schöne Zeit.
Mich trennt das Boot vom Glück so weit!
Doch trägt's die Hälfte nur von mir:
Ein Teil für immer bleibet dein,
Mein fröhlich Land, der sage dir,
Des andern eingedenk zu sein!
Ade!

Comiat de França

Me'n vaig lluny, lluny!
Adeu-siau, alegre terra de Francònia,
on vaig trobar una pàtria molt estimada,
que tingué cura de la meva infància!
Adeu-siau, terra, bells temps,
el vaixell m'allunya de la felicitat!
Però només s'emporta la meitat de mi,
una part sempre serà teva,
alegre terra, t'ho asseguro,
i l'altra et recordarà!
Adeu, adeu!

Nach der Geburt ihres Sohnes

Herr Jesu Christ, den sie gekrönt mit Dornen,
Beschütze die Geburt des hier Gebor'nen.
Und sei's dein Will', lass sein Geschlecht zugleich
Lang herrschen noch in diesem Königreich.
Und alles, was geschieht in seinem Namen,
Sei dir zu Ruhm und Preis und Ehre, Amen.

Després del naixement del fill

Nostre Senyor Jesucrist, coronat d'espines,
protegeix el naixement del nou nat.
I si és el teu desig, fes que la seva nissaga
regni molt de temps en aquest reialme.
I que tot el que succeeixi en el seu nom,
sigui per a la teva glòria, llaor i honra.
Amén.

An die Königin Elisabeth

Nur ein Gedanke, der mich freut und quält,
Hält ewig mir den Sinn gefangen,
So dass der Furcht und Hoffnung Stimmen klangen,
Als ich die Stunden ruhelos gezählt.

Und wenn mein Herz dies Blatt zum Boten wählt,
Und kündet, Euch zu sehen, mein Verlangen,
Dann, teurer Schwester, fasst mich neues Bangen,
Weil ihm die Macht, es zu beweisen, fehlt.

Ich seh' den Kahn im Hafen fast geborgen,
Vom Sturm und Kampf der Wogen festgehalten,
Des Himmels heit'res Antlitz nachtumgraut.

A la reina Isabel

Només un pensament que m'alegra i em turmenta
tinc sempre present en la meva ment,
fent sentir les veus de l'esperança i el temor
mentre conto les hores amb inquietud.

I quan el meu cor tria aquest full com a missatger
per anunciar-vos el meu desig de veure-us,
car li manca la força per dir-ho,
llavors, germana estimada, m'agafen nous temors.

Veig la barca, ben protegida pel port,
a recer d'onades i tempestes,
quan la nit ha enfosquit l'alegre faç del cel.

So bin auch ich bewegt von Furcht und Sorgen,
Vor euch nicht, Schwester. Doch des Schicksals Walten
Zerreisst das Segel oft, dem wir vertraut.

També jo soc presa de preocupacions i de temences,
no de vos, germana, però sovint els designis del destí
esquincen la vela d'aquell en el qual més confiem.

Abschied von der Welt

Comiat del món

Was nützt die mir noch zugemess'ne Zeit?
Mein Herz erstarb für irdisches Begehren,
Nur Leiden soll mein Schatten nicht entbehren,
Mir blieb allein die Todesfreudigkeit.

De què em serveix el temps que encara em resta?
El meu cor ha mort pels afanys terrenals,
només el sofriment acompanyarà la meva ombra,
la mort és l'única alegria que em resta.

Ihr Feinde, lasst von eurem Neid:
Mein Herz ist abgewandt der Hoheit Ehren,
Des Schmerzes Übermass wird mich verzehren;
Bald geht mit mir zu Grabe Hass und Streit.

Vosaltres, amics, deixeu les vostres enveges:
el meu cor s'ha apartat dels honors de la grandesa,
em consumeix l'excés de sofriment,
i l'odi i les lluites aviat m'acompanyaran a la tomba.

Ihr Freunde, die ihr mein gedenkt in Liebe,
Erwägt und glaubt, dass ohne Kraft und Glück
Kein gutes Werk mir zu vollenden bliebe.

Vosaltres, amics que recordo amb amor,
penseu i creieu que sense voluntat i sort,
cap obra bona es podria considerar acabada.

So wünscht mir bess're Tage nicht zurück,
Und weil ich schwer gestrafet werd' hienieden,
Erfleht mir meinen Teil am ew'gen Frieden!

No desitgeu que tornin per a mi millors dies,
i ja que haig d'ésser severament castigada,
que voli la meva ànima cap a la pau eterna!

Gebet

O Gott, mein Gebieter,
Ich hoffe auf Dich!
O Jesu, Geliebter,
Nun rette Du mich!
Im harten Gefängnis,
In schlimmer Bedrängnis
Ersehne ich Dich;
In Klagen, dir klagend,
Im Staube verzagend,
Erhör', ich beschwöre,
Und rette Du mich!

Pregària

Oh, Déu, mon sobirà,
confio en Tu!
Oh, Jesús estimat,
salva'm!
En la dura presó,
en greu destret,
em dirigeixo a Tu;
implorant, plorosa,
desanimada en la misèria,
escolta'm, t'ho imploro,
i salva'm!

Stille Tränen, op. 35/10 (1840) (Llàgrimes secretes)

Text de Justinus Kerner (1786-1862)

Du bist vom Schlaf erstanden
Und wandelst durch die Au',
Da liegt ob allen Landen
Der Himmel wunderblau.

So lang du ohne Sorgen
Geschlummert schmerzenlos,
Der Himmel bis zum Morgen
Viel Tränen niedergoß.

In stillen Nächten weinet
Oft mancher aus den Schmerz,
Und morgens dann ihr meinet,
Stets fröhlich sei sein Herz.

T'has despertat del son
i camines pels camps.
Damunt de l'ampla terra
el cel és meravellós.

Mentre dormies
sense penes ni inquietuds,
el cel, fins a arribar el matí,
ha vessat moltes llàgrimes.

En les nits tranquil·les
són molts els que ploren de pena,
però al matí us pensaríeu
que el seu cor està sempre content.

Der Handschuh, op. 87 (1849) (El guant)

Text de Friedrich von Schiller (1759-1805)

Vor seinem Löwengarten,
Das Kampfspiel zu erwarten,
Saß König Franz,
Und um ihn die Großen der Krone,
Und rings auf hohem Balkone
Die Damen in schönem Kranz.
Und wie er winkt mit dem Finger,
Auftut sich der Zwinger,
Und hinein mit bedächtigem Schritt
Ein Löwe tritt,
Und sieht sich stumm
Rings um,
Mit langem Gähnen,
Und schüttelt die Mähnen,
Und streckt die Glieder,
Und legt sich nieder.

En el seu parc de lleons,
seu el rei Franz,
en espera del combat,
i amb ell tots els grans del regne,
i una bella corona de dames
en els balcons elevats del seu voltant.
I a un senyal del seu dit
s'obre l'ampla lleonera,
i en surt un lleó
amb pas majestuós,
que mira, silenciós,
al seu voltant,
amb un llarg badall,
agita la crinera,
estira les potes,
i s'ajeu per terra.

Und der König winkt wieder,
Da öffnet sich behend
Ein zweites Tor,
Daraus rennt
Mit wildem Sprunge
Ein Tiger hervor, Wie der
den Löwen erschaut,
Brüllt er laut,
Schlägt mit dem Schweif
Einen furchtbaren Reif,
Und recket die Zunge,
Und im Kreise scheu
Umgeht er den Leu
Grimmig schnurrend,
Drauf streckt er sich murrend
Zur Seite nieder.

I a un altre senyal del rei
s'obre, ràpida,
una segona porta,
i en surt
amb un salt salvatge
un tigre, que
quan veu al lleó
fa un gran bramul,
descriu amb la seva cua
un temible arc,
treu la llengua,
i amb cautelosos cercles
dona voltes a l'entorn del lleó
rinxolant rabiós,
i al final s'ajeu grunyint
al costat.

Und der König winkt wieder,
Da speit das doppelt geöffnete Haus
Zwei Leoparden auf einmal aus;
Die stürzen mit mutiger
Kampfbegier
Auf das Tigertier,
Das packt sie mit seinen grimmigen
Tatzen,
Und der Leu mit Gebrüll
Richtet sich auf, da wird's still,
Und herum im Kreis,
Von Mordsucht heiß,
Lagern sich die greulichen Katzen.

I el rei torna a fer un senyal
i surten de cop dos lleopards
per les dues portes obertes,
que salten amb valerós afany de lluita
damunt del tigre,
que els repel amb les seves poderoses
grapes.
I el lleó amb un bramul
s'aixeca, i es fa el silenci,
i al seu voltant,
assedegats de sang,
es queden els temibles felins.

Da fällt von des Altans Rand
Ein Handschuh von schöner Hand
Zwischen den Tiger und den Leu'n
Mitten hinein.
Und zu Ritter Delorges
spottenderweis
Wendet sich Fräulein Kunigund:
„Herr Ritter, ist Eure Lieb so heiß,
Wie Ihr mir' s schwört zu jeder
Stund,
Ei, so hebt mir den Handschuh
auf."

Llavors des de la vorada de la galeria
una bella mà deixa caure un guant
just entremig
del tigre i el lleó.
I de manera sarcàstica es dirigeix
la donzella Cunegunda al cavaller
Delorges:
"Senyor cavaller, si el vostre amor és
tan ardent
com em jureu en tot moment,
apa, aneu a recollir el meu guant!"

Und der Ritter in schnellem Lauf
Steigt hinab in den furchtbaren Zwinger
Mit festem Schritte,
Und aus der Ungeheuer Mitte
Nimmt er den Handschuh mit keckem Finger.
Und mit Erstaunen und mit Grauen
Sehen's die Ritter und Edelfrauen,
Und gelassen bringt er den Handschuh zurück,
Da schallt ihm sein Lob aus jedem Munde,
Aber mit zärtlichem Liebesblick
Er verheißt ihm sein nahes Glück
Empfängt ihn Fräulein Kunigunde.
Und er wirft ihr den Handschuh ins Gesicht:
„Den Dank, Dame, begehr ich nicht,"
Und verläßt sie zur selben Stunde.

I el cavaller ràpidament
baixa a la temible lleonera
amb ànim decidit,
i del bell mig de les feres
agafa el guant amb mans atrevides.
I amb esglai i temor
l'han contemplat els cavallers i les dames,
i quan ha recuperat el guant
totes les boques s'obren per lloar-lo,
i amb una tendra mirada amorosa...
que li augura una pròxima felicitat...
el rep la donzella Cunegunda.
I ell li tira el guant a la faç:
"No necessito, senyora, el vostre agraïment",
i des d'aquell moment l'abandona.

Sieben Lieder von Elisabeth Kulmann, op. 104 (1851) (Set cançons d'Elisabeth Kulmann)

Text d'Elisabeth Kulmann (1808-1825)

Widmung - *Dedicatòria de Robert Schumann, com tots els textos que precedeixen les cançons*

Es sind diese schlichten Lieder dem Andenken eines Mädchens gewidmet, das schon lange nicht mehr unter uns weilt, das die Wenigsten wohl kaum dem Namen nach kennen. Und doch sie war vielleicht eines jener wunderbar- begabten Wesen, wie sie nur selten, nach langen Zeiträumen auf der Welt erscheinen. Der Weisheit höchste Lehren, in meisterhaft dichterischer Vollendung zur Aussprache gebracht, erfährt man hier aus Kindesmund, und wie ihr Leben, im stillen Dunkel, ja in tiefster Armuth hingefristet, zur reichsten Seligkeit sich entfaltet, das muß man in ihren Dichtungen selbst nachlesen. Ein nur annëherndes Bild ihres Wesens können diese wenigen, aus tausenden ausgewählten kleinen Lieder, unter denen überhaupt nur wenige, sich zur Composition eignen, nicht geben. War ihr ganzes Leben Poesie, so konnten aus diesem reichen Sein nur einzelne Augenblicke ausgewählt werden. Wenn diese Lieder dazu beitrügen, die Dichterin in manche Kreise einzuführen, wo sie bis jetzt noch nicht gekannt, so wäre ihr Zweck erfüllt. Früher oder später wird sie gewiß auch in Deutschland als der helle Stern begrüßt, der, schon vor drei Jahrzenten von Einzelnen im Norden erkannt, seinen Glanz nach und nach über all Länder ergiessen wird.
Düsseldorf, am 7. Juni 1851

Aquestes senzilles cançons estan dedicades al record d'una noia que ja fa temps que no està entre nosaltres, i que la majoria no coneixen ni pel nom. I amb tot, va ésser un d'aquells éssers miraculosament dotats que apareixen molt rarament al món i molt de tant en tant. Les més elevades lliçons de saviesa, expressades amb una perfecció poètica magistral, les rebem d'una boca infantil, i la faisó com la seva vida, transcorreguda en silenciosa obscuritat, àdhuc en la més profunda misèria, s'obre cap a la més rica beatitud, ho ha de llegir un mateix als seus poemes. Només que una imatge molt aproximada del seu ésser no la poden donar aquestes poques cançons, escollides entre mils, de les quals molt poques són adequades per a ésser musicades. Tota la seva vida fou poesia, i d'aquesta ment tan rica només en podia escollir uns pocs moments.
Si aquestes cançons contribueixen a introduir a la poetessa en altres cercles on fins ara no era coneguda, hauran acomplert la seva missió. Més aviat o més tard, estic segur que serà considerada a Alemanya com una lluminosa estrella, i, coneguda en el Nord des de fa trenta anys, la seva esplendor s'anirà estenent a tots els països.
Düsseldorf, 7 de juny de 1851.

Mond, meiner Seele Liebling ***Lluna, estimada de la meva ànima***

Die Dichterin, den 17. Juli 1808 in St. Petersburg geboren, verlor frühzeitig ihren Vater und von sieben Brüdern sechs, die Letzteren in den Schlachten der Jahre 1812 1812-14. Es blieb ihr nur die Mutter, die sie mit zärtlicher Liebe bis an ihr Ende verehrte. Aus den zahlreich en Gedichten an sie, ist das folgende ausgewählt.

La poetessa, nascuda el 17 de juliol de 1808 a Sant Petersburg, va perdre de petita el seu pare i sis de set germans, els últims en la guerra de 1812-1814. Només li quedà la seva mare, a la qual venerà tota amb un amor molt tendre. Dels molts poemes que li dedicà, he escollit el següent:

Mond, meiner Seele Liebling, Wie schaust du heut' so blass? Ist eines deiner Kinder, O Mond, vielleicht unpass?	*Lluna, estimada de la meva ànima, per què estàs avui tan pàl·lida? Potser un dels teus fills, oh lluna, s'ha portat malament?*
Kam dein Gemahl, die Sonne, Vielleicht dir krank nach Haus? Und du trittst aus der Wohnung, Weinst deinen Schmerz hier aus?	*Potser el teu espòs, el sol, ha tornat malalt a casa? I tu has sortit de casa teva per plorar aquí a fora la teva pena?*
Ach, guter Mond, ein gleiches Geschick befiel auch mich. Drin liegt mir krank die Mutter, Hat mich nur jetzt um sich!	*Ai, bona lluna, una cosa semblant em passa a mi. A dins tinc malalta la mare, i només li resto jo!*
So eben schloss ihr Schlummer Das Aug' ein Weilchen zu; Da wich, mein Herz zu stärken, Vom Ort ich ihrer Ruh.	*Ara mateix el son ha tancat una estoneta els seus ulls; i m'he retirat, per enfortir el meu cor, de l'indret del seu descans.*
Trost sei mir, Mond, dein Anblick, Ich leide nicht allein: Du bist der Welt Mitherrscher, Und kannst nicht stets dich freun!	*El veure't, lluna, em consola, car no soc sola a sofrir: tu que domines tot el món, i no pots estar sempre alegre!*
Viel Glück zur Reise, Schwalben!	***Molta sort en el viatge, orenetes!***

Obwohl deutscher Herkunft,und in deutscher Sprache wie ihrer Muttersprache dichtend, ist die Dichterin eine warme Patriotin; an unzähligen Stellen preist sie die Schönheiten des nordischen Himmels. Das folgende Gedicht ist ein Beleg dazu.

Encara que d'origen alemany, i component en alemany com a llengua materna, la poetessa fou una ardent patriota, i en nombrosos passatges lloa les belleses dels cels septentrionals. El següent poema n'és una mostra.

Viel Glück zur Reise, Schwalben!
Ihr eilt, ein langer Zug,
Zum schönen warmen Süden
In frohem, kühnen Flug.

Gern möchte wohl die Reise
Ich einmal thun mit euch,
Zu seh'n die tausend Wunder,
Die darbeut jedes Reich.

Doch immer käm ich wieder,
Wie schön auch jedes Land,
Und reich an Wundern wäre,
Zurück in's Vaterland!

Molta sort en el viatge, orenetes!
Us espera una llarga ruta
cap al bell i càlid Sud,
en vol alegre i atrevit.

M'agradaria molt un dia
fer el viatge amb vosaltres,
per veure les mil meravelles
que ofereix cada imperi.

Però sempre tornaria,
per molt ric que fos cada país,
en belleses i meravelles,
sempre tornaria... a la pàtria!

Du nennst mich armes Mädchen

Em dius pobre noia

Es wurd e ihr wohl von unverständigen Kindern ihre Armuth manchmal vorgeworfen; das folgende Lied ist eine Antwort darauf.

La seva pobresa fou sovint criticada per criatures insensates; aquest lied n'és una resposta.

Du nennst mich armes Mädchen;
Du irrst, ich bin nicht arm.
Entreiss dich, Neugier halber,
Einmal des Schlafes Arm und schau'
Mein niedres Hüttchen,
Wenn sich die Sonne
Hold am Morgenhimmel hebet:

Em dius pobra noia.
T'equivoques, jo no soc pobra.
Treu-te un dia la son de sobre,
i, per pura curiositat, contempla
la meva humil cabana,
quan el sol calmós
s'eleva pel cel matinal:

Sein Dach ist reines Gold!
Komm' Abends, wann die Sonne
Bereits zum Meere sinkt,
Und sieh' mein einzig Fenster,
Wie's von Topasen blinkt!
Du nennst mich armes Mädchen;
Du irrst, ich bin nicht arm.

la seva teulada és d'or pur!
Vine al vespre, quan el sol
ja es pon en la mar,
i contempla la meva única finestra:
brilla com un topazi!
Em dius pobra noia.
T'equivoques, jo no soc pobra.

Der Zeisig ***El brètol***

Ein Lied aus ihrem frühsten Mädchenalter, vielleicht schon im elften Jahre gedichtet. So reizend naive enthalten die Dichtungen jener Zeit an die Hundert. Auf das tiefste spiegelt sie überall die Wirklichkeit ab.

Un poema de la seva adolescència, escrit probablement als onze anys. Té centenars de poemes d'aquella època, encisadorament innocents. En general, reflecteixen un profund realisme.

Wir sind ja, Kind, im Maie,
Wirf Buch und Heft von dir!
Komm' einmal her in's Freie,
Und sing' ein Lied mit mir.

Nen, ja som al maig,
deixa els llibres i la llibreta!
Vine a l'aire lliure,
i canta amb mi una cançó!

Komm, singen fröhlich beide
Wir einen Wettgesang,
Und wer da will, entscheide,
Wer von uns besser sang!

Vine, cantem ambdós alegrement
una cançó de concurs,
i que decideixi qui vulgui
qui l'ha cantat millor!

Reich mir die Hand, o Wolke ***Dona'm la mà, oh núvol***

Wie oft in ihren Dichtungen beschäftig t sie sich visionsartig mit ihren Hingeschiedenen. Mit herzlicher Liebe hängt sie an dieser Welt, ihren Blumen, den leuchtenden Gestirnen, den edlen Menschen, die ihr auf ihrem kurzen Lebensweg begegneten. Aber es ahnt ihr, dass sie sie bald verlassen muss.

Molt sovint als seus poemes s'ocupa, visionària, dels seus morts. Amb amor afectuós es repenja en aquest món, de les seves flors, d'estels silenciosos, dels homes nobles que trobà en el transcurs de la seva curta vida. Però ja pressent que aviat els haurà de deixar.

Reich mir die Hand, o Wolke,	*Dona'm la mà, oh núvol,*
Heb mich zu dir empor!	*eleva'm fins a tu!*
Dort stehen meine Brüder	*Allà on hi ha els meus germans,*
Am offnen Himmelsthor.	*a la porta oberta del cel!*
Sie sind's, obgleich im Leben	*Són ells, i encara que en vida*
Ich niemals sie geseh'n,	*no els vaig veure mai,*
Ich seh' in ihrer Mitte	*veig que entremig d'ells*
Ja unsern Vater steh'n!	*hi ha el nostre pare!*
Sie schau'n auf mich hernieder,	*Miren avall cap a mi,*
Sie winken mir zu sich.	*i em criden cap a ells.*
O reich' die Hand mir, Wolke,	*Oh, dona'm la mà, núvol,*
Schnell, schnell erhebe mich!	*eleva'm, eleva'm de pressa!*

Die letzten Blumen starben ***Han mort les darreres flors***

Ein Gedicht voll trüber Todesahnung, wohl aus ihrem letzten Lebensjahr. Sie hatte neben ihrer „Hütte" ein kleines Gärtchen, in dem sie Jahraus, Jahrein, Blume n pflegte. Auch eine Pappel stand in der Nähe.

Un poema ple de la premonició de la mort, de l'últim any de la seva vida. Al costat de la seva "cabana" tenia un petit jardinet, on cultivava flors d'any en any. També hi havia un àlber molt a prop.

Die letzten Blumen starben,	*Han mort les darreres flors,*
Längst sank die Königin	*ja fa temps que es va marcir*
Der warmen Sommermonde,	*la reina de les càlides nits de lluna*
Die holde Rose hin!	*de l'estiu, la dolça rosa!*
Du hehre Georgine,	*Divina dàlia,*
Erhebst nicht mehr dein Haupt!	*no aixeques més el cap!*
Selbst meine hohe Pappel	*Àdhuc el meu bell àlber*
Seh ich schon halb entlaubt.	*el veig ja mig desfullat.*

Bin ich doch weder Pappel,
Noch Rose, zart und schlank,
Warum soll ich nicht sinken,
Da selbst die Rose sank?

Encara que no soc un àlber,
ni una rosa, esvelta i delicada,
per què no m'haig de marcir
si àdhuc la rosa s'ha marcit?

Gekämpft hat meine Barke ***Ha lluitat la meva barca***

Wohl kurz vor ihrem Ende gedichtet. Ihr baldiger Tod scheint ihr gewiss; nur der Gedanke an die zurückbleibende Mutter macht ihr Schmerz, den tiefsten.

Escrit molt poc abans de morir. Pressent amb tota seguretat la seva mort pròxima. Només l'entristeix, i molt profundament, pensar en la seva mare que li sobreviurà.

Gekämpft hat meine Barke
Mit der erzürnten Flut.
Ich seh' des Himmels Marke,
Es sinkt des Meeres Wut.

Ha lluitat la meva barca
amb les ones encrespades.
Veig el senyal del cel,
i la ira del mar s'apaivaga.

Ich kann dich nicht vermeiden,
O Tod nicht meiner Wahl!
Das Ende meiner Leiden
Beginnt der Mutter Qual.

No et puc evitar,
oh mort que no he cridat!
Amb el final del meu sofrir
comencen les penes de la mare!

O Mutterherz, dich drücke
Dein Schmerz nicht allzu sehr!
Nur wenig Augenblicke
Trennt uns des Todes Meer.

Oh cor matern, que el teu dolor
no t'aclapari massa!
Només per uns pocs moments
ens separarà el mar de la mort.

Dort angelangt, entweiche
Ich nimmer mehr dem Strand,
Seh' stets nach dir und reiche
Der Landenden die Hand.

Quan hi hagi arribat,
no m'apartaré de la platja,
t'estaré esperant sempre,
i et donaré la mà de benvinguda.

Postlude - *Postludi*

Sie starb, bis zu ihren letzten Minuten schaffe nd und dichtend, den 19. November 1825 im 17ten Jahre. Zu den Gedichten der letzten Zeit gehört auch jenes merkwürdige „Traumgesicht nach meinem Tode“, in dem sie selbst ihren Tod beschreibt. Es ist vielleicht eines der erhabensten Meisterstücke der Poesie . So schied sie von uns, leicht wie ein Engel, der von einem Ufer zum andern übersetzt, aber in weithinleuchtenden Zügen die Spuren einer himmlischen Erscheinung zurücklassend.

Morí, escrivint fins a l'últim moment, el 19 de novembre de 1825, als disset anys. Entre els poemes de la darrera època figura aquell notable "Visió després de la meva mort", en el qual descriu la seva pròpia mort, que és potser una de les obres mestres més sublims de la poesia. S'acomiadà així de nosaltres, com un àngel, que es trasllada d'una riba a l'altra, però deixant al darrere una lluminosa traça, d'una aparició celestial.

Traduccions de Manuel Capdevila i Font

També et pot interessar...

Palau Bach
Carolyn Sampson & Juan de la Rubia
–*Quadern d'Anna Magdalena Bach* de J. S. Bach

Carolyn Sampson, soprano
Juan de la Rubia, clave i orgue positiu

J. S. Bach: *Quadern d'Anna Magdalena Bach*

Dijous, 10.06.21 – 20 h
Petit Palau
Preu: 30 €

Amb la col·laboració de:

Classical Futures

Amb el suport de:

Associació Orfeó Català

Ajuntament de Barcelona
Institut de Cultura

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Gobierno de España
Ministerio de Cultura y Deporte
inaem
Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música

Membre de:
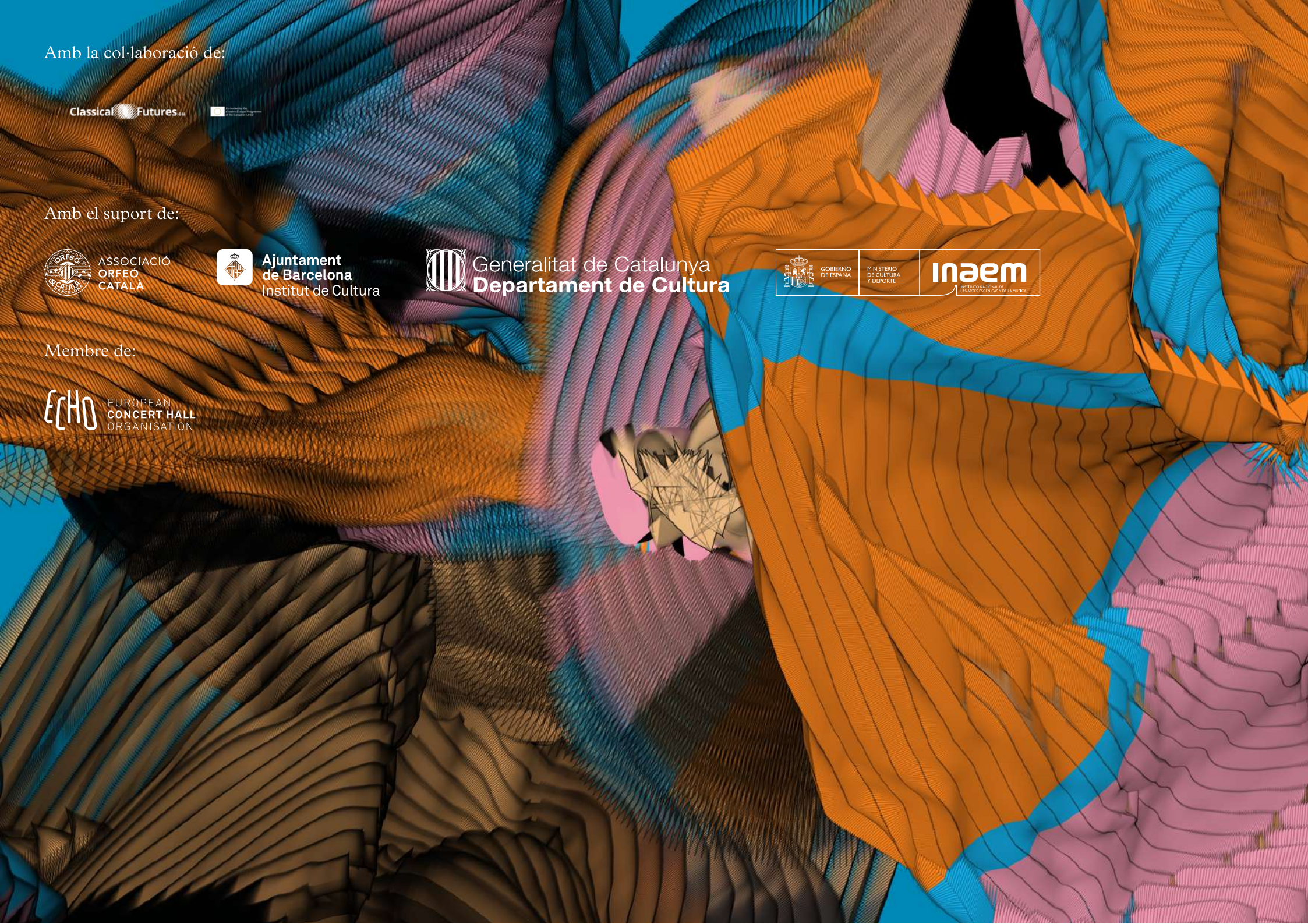
ECHO
European Concert Hall Organisation